

6. Domácnosti a bydlení

Velký vliv na postavení mužů a žen má jejich rodinné zázemí. Podrobná data v regionálním členění týkající se mužů a žen z oblasti domácností a bydlení jsou možná pouze z výsledků Sčítání lidu domu a bytů, které se uskutečnilo v březnu 2011.

Struktura domácností

V Olomouckém kraji bylo v roce 2011 zjištěno téměř 258 tis. hospodařících domácností, tj. domácností, jejichž členové společně hradili výdaje domácnosti včetně dětí. Nebyli započtení bezdomovci a jednotlivé osoby žijící v zařízeních (domovy důchodců apod.).

Hospodařící domácnosti podle typu domácnosti a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

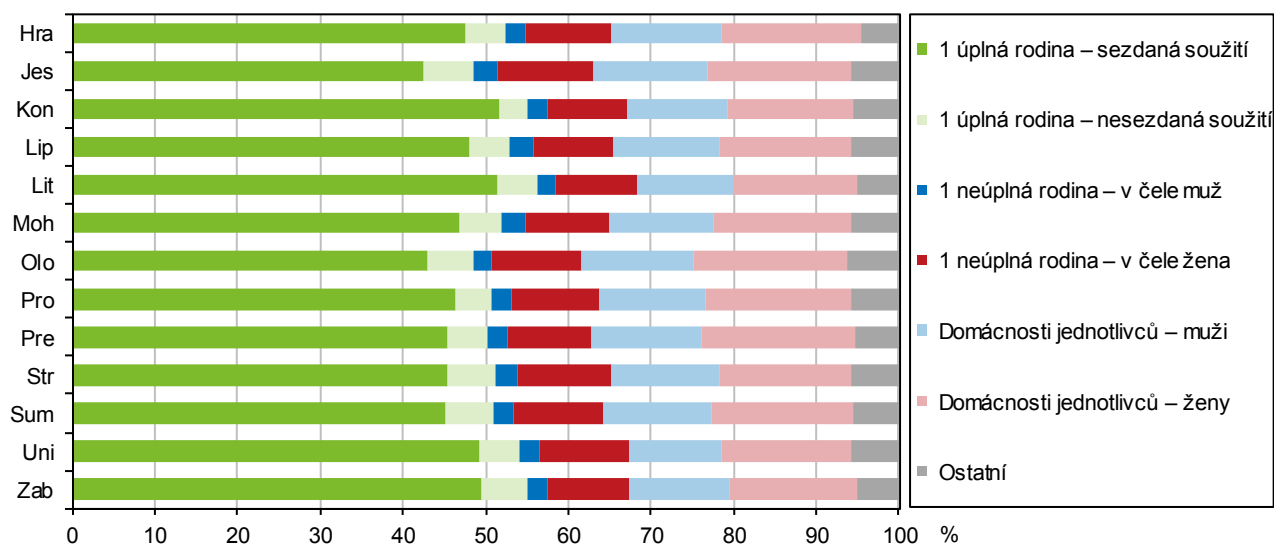
	Celkem	Tvořené 1 rodinou				Tvořené 2 a více rodinami	Domácnosti jednotlivců		Vícečlenné nerodinné domácnosti
		úplné rodiny		neúplné rodiny			muži	ženy	
		bez závislých dětí	se závislými dětmi	v čele muž	v čele žena				
Hospodařící domácnosti	257 964	76 313	54 633	6 118	27 490	4 405	33 759	45 042	10 204
v tom podle způsobu bydlení									
bydlící v bytech	255 472	75 960	54 427	6 080	27 269	4 404	32 844	44 508	9 980
bydlící mimo byty	2 327	286	192	35	141	1	915	534	223
bydlící v zařízeních ¹⁾	165	67	14	3	80	-	x	x	-

¹⁾ jednotlivé osoby žijící v zařízeních nevyplňovaly Bytový list, proto za ně data nejsou k dispozici

Polovinu hospodařících domácností v kraji tvořila jedna úplná rodina skládající se z manželského páru, páru v registrovaném partnerství či dvojice v neformálním soužití opačného i stejného pohlaví a jejich dětí (50,8 %). Neúplné rodiny tvořené otcem s alespoň jedním dítětem zaujímaly 2,4 % a tvořené matkou s alespoň jedním dítětem 10,7 % z celkového počtu domácností. Další 1,7 % představovaly hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami. Do počtu hospodařících domácností byly také zahrnuty domácnosti jednotlivců, které se na celkovém počtu domácností podílely 13,1 % v případě mužů a 17,5 % v případě samostatně hospodařících žen. Vícečlenné nerodinné domácnosti, ve kterých se na úhradě společných nákladů domácností podílelo více i nepřibuzných osob, tvořily 4,0 % z celkového počtu domácností v kraji.

Hospodařící domácnosti podle typu a správních obvodů ORP Olomouckého kraje

Zdroj: SLDB 2011

Pozn.: Ostatní = rodinné hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami a vícečlenné nerodinné domácnosti

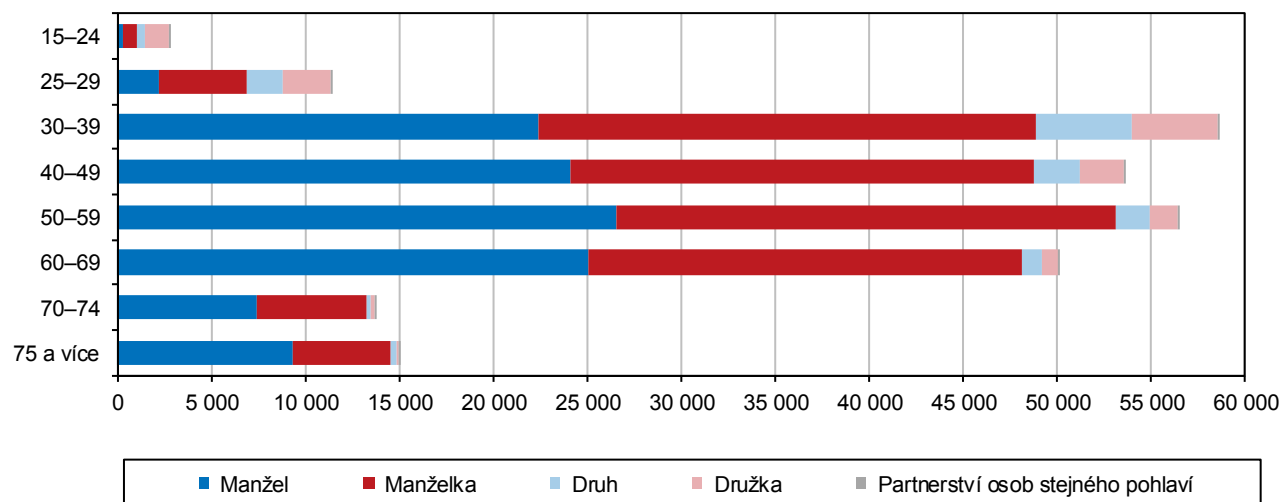
Z vyššího podílu domácností tvořených jednou úplnou rodinou oproti republikovému průměru (47,9 %) můžeme usoudit, že muži a ženy v kraji více žili v tradičním rodinném uspořádání než např. muži a ženy v Praze (tj. v kraji s nejnižším podílem domácností jedné úplné rodiny - 38,6 %). V porovnání krajských SO ORP byl nejnižší podíl zjištěn na Olomoucku (48,5 %), kde bylo evidováno nejvíce domácností jednotlivců (32,2 %).

Rodinné domácnosti

Většina rodinných domácností byla tvořena jednou rodinou (164,6 tis. domácností). Pouze ve 4,4 tis. domácnostech spolu hospodařilo více rodin, převážně se jednalo o společné žijící a hospodařící rodiny rodičů a úplné či neúplné rodiny jejich dětí.

Osoby v bytech žijící v úplné rodině podle postavení v domácnosti a věku v Olomouckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Domácností úplných rodin existovalo v kraji 130,9 tisíc. Zahrnovaly manželské páry (89,7 %), faktická manželství - soužití druhu a družky (10,2 %), 18 registrovaných partnerství a 205 faktických partnerství, a to včetně všech současně bydlících dětí. Alespoň jedno závislé dítě vychovávalo 41,7 % úplných rodin. V době sčítání žilo v domácnostech obou rodičů 89,7 tis. závislých dětí.

Manželské páry a faktická manželství podle věku partnerů

Zdroj: SLDB 2011

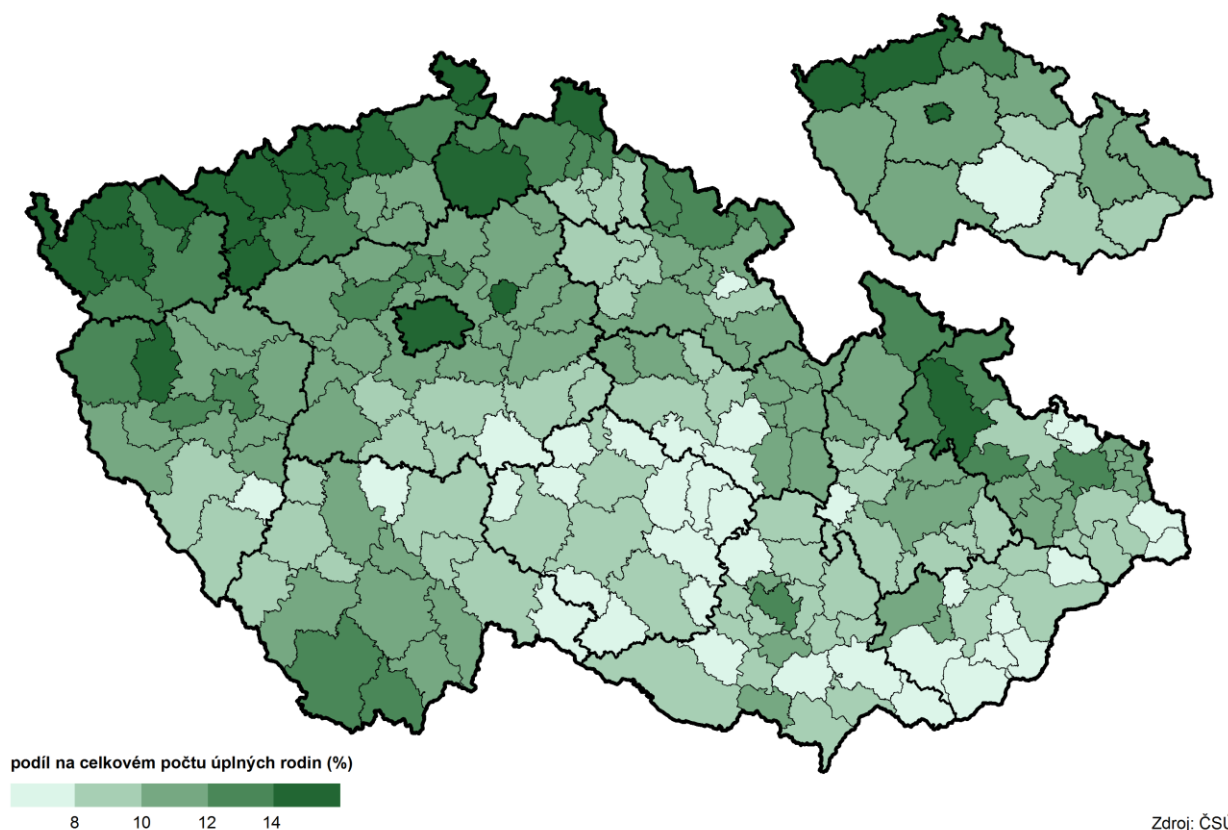
	Celkem	z toho věk muže					
		15-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 a více
Manželské páry celkem	117 419	2 474	22 416	24 156	26 590	25 023	16 758
z toho věk ženy							
15-29	5 402	1 866	3 285	207	34	9	1
30-39	26 520	558	18 130	7 316	462	48	6
40-49	24 610	39	949	15 828	7 390	377	26
50-59	26 541	10	41	753	17 657	7 794	286
60-69	23 198	-	8	33	1 021	16 366	5 760
70 a více	11 148	1	3	9	26	429	10 679
Faktická manželství celkem	13 304	2 338	5 056	2 542	1 826	1 050	492
z toho věk ženy							
15-29	3 764	1 918	1 666	149	26	5	-
30-39	4 585	378	2 978	1 040	160	27	2
40-49	2 257	28	380	1 110	628	103	8
50-59	1 493	9	24	224	830	366	40
60-69	861	4	6	19	171	490	171
70 a více	343	1	2	-	11	58	271

Úplných rodin, které se staraly o dvě děti, bylo přece jen o trochu více než rodin s pouze jedním závislým dítětem. Rodičů vychovávajících tři a více závislých dětí nebyla ani jedna desetina z celkového počtu úplných rodin se závislými dětmi. U mladší generace úplných rodin bylo zaznamenáno více domácností s jedním závislým dítětem než u starších rodičů.

Každou desátou domácnost tvořenou úplnou rodinou tvořil pár žijící v neformálním soužití druha a družky. Těchto faktických manželství bylo v kraji zjištěno 13,3 tisíc. Více než polovina z nich nevychovala žádné závislé dítě. Nejčastěji tvořily faktické manželství dvojice svobodných partnerů mladšího věku. Ve starších věkových kategoriích zase převládalo soužití rozvedených či ovdovělých partnerů. Ve správním obvodě ORP Jeseník byl vypočten nejvyšší podíl faktických manželství na počtu úplných rodin (12,6 %), následovaly správní obvody ORP Šumperk a Olomouc (shodně 11,4 %). Naopak nejméně faktických manželství bylo ve správním obvodě ORP Konice (6,3 %). Ve faktickém manželství žilo v kraji 5,1 mužů ze 100 mužů starších 15 let a 4,8 žen ze 100 žen.

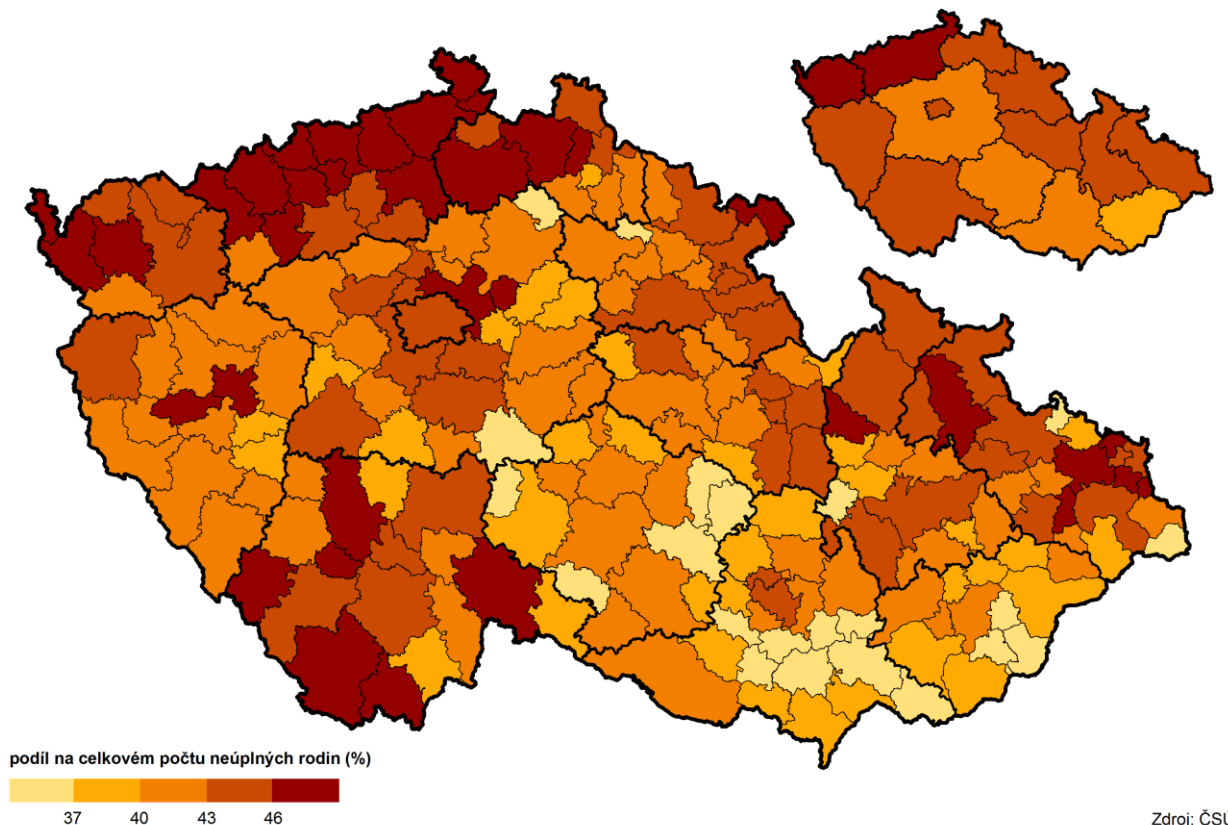
Faktická manželství podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácností neúplných rodin tvořených jedním z rodičů a alespoň jedním dítětem bylo v kraji zjištěno 33,6 tisíc. Převažovaly rodiny matek se závislými dětmi (14,6 tis., tj. 43,6 %) nad rodinami matek s už dospělým dítětem nad 25 let či s dítětem s vlastním příjmem (12,8 tis., tj. 38,2 %). Celkový počet závislých dětí, které bydlely jen s matkou, dosáhl 20,5 tisíc. Nejvíce žen v čele těchto rodin bylo ve věku 35 až 39 let. Podle rodinného stavu bylo nejvíce rozvedených, svobodné matky převažovaly do 34 let věku. Ovdovělé ženy žijící s dětmi tvořily čtvrtinu a převažovaly v nejstarších věkových kategoriích. Počet domácností neúplných rodin v čele s mužem bez závislých dětí byl podstatně nižší než u žen (3,3 tis., tj. 9,8 % z celkového počtu neúplných rodin). A stejně tak byl nižší i počet domácností mužů s nesamostatnými dětmi (2,8 tis., tj. 8,4 %). Tito otcové pečovali o 3,7 tis. závislých dětí. Neúplných rodin mužů s dětmi bylo také nejvíce rozvedených a ve věku mezi 45 a 49 lety.

Pokud srovnáme podíl neúplných rodin na celkovém počtu domácností, pak nejhorší situace nastala ve správním obvodě ORP Jeseník, kde byl největší podíl neúplných rodin v čele s mužem (2,8 %), tak i neúplných rodin v čele s ženou (11,7 %). Naopak nejmenší podíl neúplných rodin v čele s mužem byl zaznamenán v SO ORP Litovel (2,2 %) a v čele s ženou v SO ORP Konice (9,6 %). Největší podíl domácností neúplných rodin v čele se ženou se závislými dětmi byl evidován v SO ORP Zábřeh (46,1 %) a tento nejmenší podíl měl už zmíněný SO ORP Konice (32,5 % z celkového počtu neúplných rodin).

Neúplné rodiny v čele se ženou se závislými dětmi podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Naprostá většina rodinných domácností bydlela v době sčítání v bytech. Nicméně se našlo několik rodin, které žily mimo byty v objektech, které nebyly součástí bytového fondu. Většinou se jednalo o rekreační chaty a chalupy. Mimo byty žilo 478 úplných rodin, 176 neúplných rodin a 1 domácnost tvořená více rodinami. Bylo evidováno i několik domácností, které bydlely v zařízeních jako ubytovny, penziony pro důchodce apod. Tento způsob bydlení využívalo pouze 81 úplných rodin a 83 neúplných rodin (v 80 případech se jednalo o neúplnou rodinu v čele s ženou).

Domácnosti jednotlivců

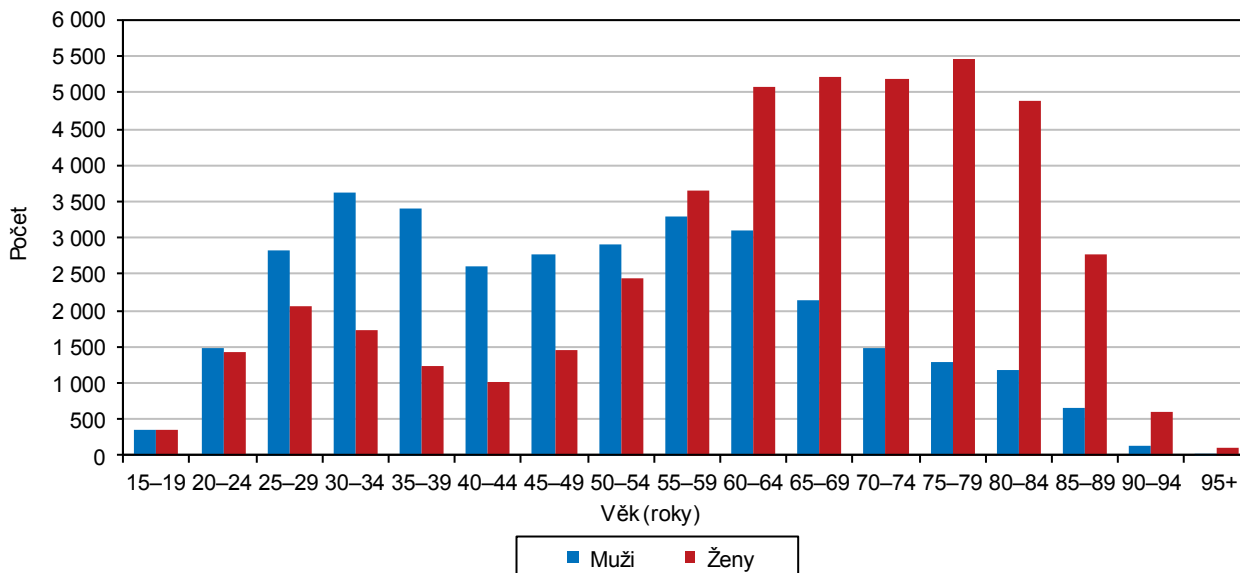
V Olomouckém kraji bylo při sčítání v roce 2011 zjištěno celkem 33,8 tis. domácností, kde samostatně hospodařil pouze muž, a 45,0 tis. domácností samostatně hospodařících žen (tj. 57,2 % z celkového počtu domácností jednotlivců). Většina samostatně hospodařících mužů i žen bydlela sama v bytě (82,9 % u mužů a 88,6 % u žen). Více mužů než žen bydlelo v bytě s další hospodařící domácností (14,4 % mužů a 10,2 % žen). Mimo byty v nouzovém bydlení, na chatách a chalupách nebo v mobilním obydlí bylo zjištěno samostatné hospodaření dalších 915 mužů a 534 žen.

Výrazně odlišná byla struktura domácností jednotlivců podle rodinného stavu a podle věku mužů a žen. Samostatně hospodařící muži byli nejčastěji svobodní nebo rozvedení (41,4 % a 32,0 %). Naproti tomu polovina žen byla ovdovělá (50,3 %) a necelá čtvrtina pak rozvedená (22,7 %). Tomuto odpovídala i věková

struktura. Muži vytvářeli domácnost jednotlivce častěji ve věku do 55 let, pak převažovaly ženy, většinou vdovy. U mužů byl určitým přelomem 40. rok věku, kdy dosud větší počet svobodných mužů byl nahrazen vyšším počtem rozvedených, a u žen to byl zase 60. rok, kdy více rozvedených nahrazovalo více vdov. Více než polovina žen z celkového počtu samostatně hospodařících domácností žen (53,8 %) dosáhla věku 65 a více let.

Věkové složení domácností jednotlivců podle pohlaví v Olomouckém kraji (ze zjištěných hodnot)

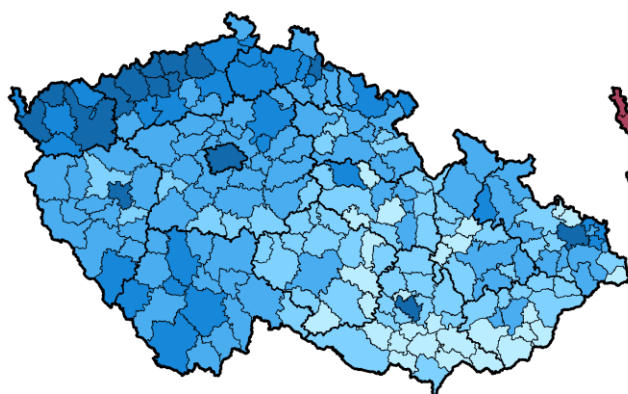
Zdroj: SLDB 2011

Po přepočtu na počet obyvatel starších 15 let tvořilo samostatně hospodařící domácnost v kraji 13,1 mužů ze 100 mužů a 16,2 žen ze 100 žen. Nejvíce jich bylo evidováno ve správním obvodě ORP Olomouc (14,3 % u mužů a 17,6 % u žen). Naproti tomu nejméně samostatně hospodařících mužů bylo v SO ORP Uničov (10,6 %) a nejméně samostatně hospodařících žen v SO ORP Konice (13,3 %).

Domácnosti jednotlivců podle pohlaví a SO ORP podle SLDB 2011

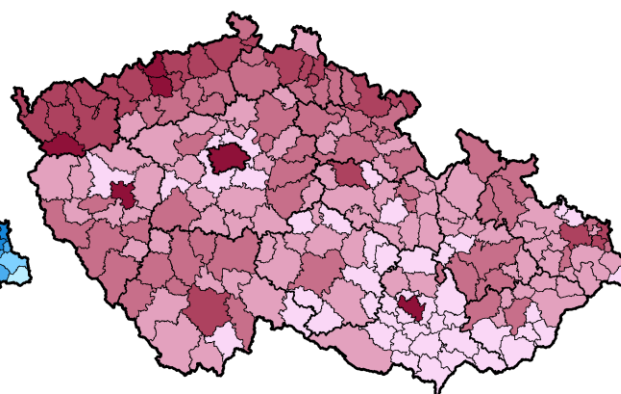
Muži

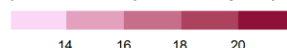
podíl na celkovém počtu osob stejného pohlaví ve věku 15 a více let (%)

Ženy

podíl na celkovém počtu osob stejného pohlaví ve věku 15 a více let (%)

Zdroj: ČSÚ

Bydlení domácností

Posoudit možnosti bydlení lze z dat o domácnostech bydlících samostatně v bytě. V Olomouckém kraji více obyvatel bydlelo v rodinných domech (55,0 %). Z pohledu domácností převažovalo bydlení v rodinných

domech u manželských párů (57,4 % z celkového počtu sezdaných soužití bydlících samostatně v bytě) a u neúplných rodin v čele s mužem (53,7 %). Naopak více domácností faktických manželství (59,8 %), neúplných rodin v čele s matkou (59,3 %) a domácností jednotlivců (57,2 % v případě samostatně hospodařících mužů a 61,0 % v případě žen) bydlelo v bytových domech.

Domácnosti bydlící samostatně v bytě podle typu domácnosti, druhu domu a právního důvodu užívání bytu

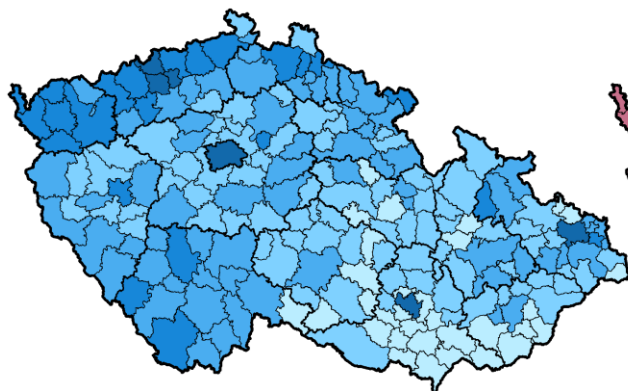
Zdroj: SLDB 2011

	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Domácnosti jednotlivců	
	sezdaná soužití	nesezdaná soužití	v čele muž	v čele žena	muži	ženy
Domácnosti bydlící samostatně v bytě	89 401	11 730	5 448	24 774	27 995	39 916
z toho podle druhu domu (%)						
rodinné domy	57,4	39,4	53,7	39,7	40,9	37,4
bytové domy	41,9	59,8	45,2	59,3	57,2	61,0
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)						
ve vlastním domě	49,7	34,1	43,9	31,5	27,7	24,1
v osobním vlastnictví	20,9	24,3	17,7	21,7	20,3	24,2
jiné bezplatné užívání bytu	4,3	2,8	2,8	2,5	4,7	8,3
nájemní	12,8	28,0	18,1	25,4	23,7	24,3
družstevní	8,5	8,8	9,0	11,2	8,1	9,5

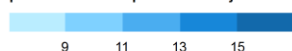
Tomu odpovídalo i rozdělení domácností podle právního užívání bytu. Téměř polovina domácností jedné manželské dvojice včetně dalších členů jejich rodiny nejčastěji bydlela ve vlastním domě (49,7 %), pětina pak v bytě v osobním vlastnictví (20,9 %) a jen jedna osmina těchto domácností v nájemním bytě (12,8 %). Podobné rozložení odpovídalo i bydlení domácnosti samostatného otce a jeho dětí, větší část žila ve vlastním domě (43,9 %) než v bytě v osobním vlastnictví (17,7 %) či v nájemním bytě (18,1 %). Neúplná rodina v čele se ženou měla být ve vlastním domě pouze v jedné třetině případů (31,5 %), čtvrtina těchto domácností žila v nájemním bytě (25,4 %) a další pětina byla v bytě v osobním vlastnictví (21,7 %). Přibližně stejné rozdělení korespondovalo i u faktických manželství či partnerství. Čtvrtina domácností samostatně hospodařících žen užívala byt ve svém domě, čtvrtina měla byt v osobním vlastnictví a čtvrtina platila nájem. U jednotlivců mužů byl vyšší podíl vlastníků domů než u žen. Zhruba desetiprocentní zastoupení jednotlivých domácností žilo v družstevních bytech. A poměrně nízký podíl domácností měl možnost bezplatného užívání bytu, jejich větší podíl byl zaznamenán jen u samostatně hospodařících žen (8,3 %).

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 15 a více let podle pohlaví a SO ORP podle SLDB 2011

Muži

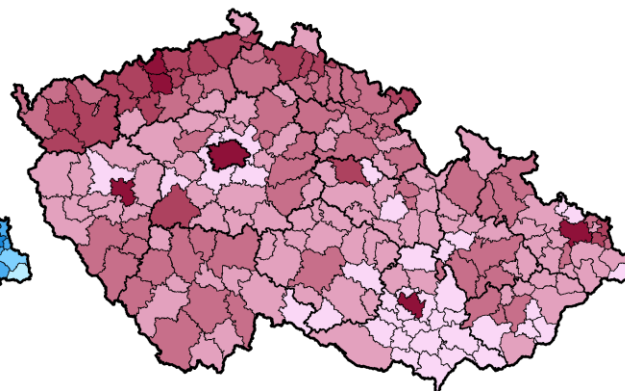

podíl na celkovém počtu osob stejného věku a pohlaví (%)

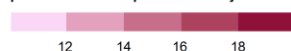

9 11 13 15

Ženy

podíl na celkovém počtu osob stejného věku a pohlaví (%)

12 14 16 18

Zdroj: ČSÚ